

Dječja

prava

Kod kuće vrijeme provodiš sam i roditelji se uopće ne druže s tobom?

U kvartu se nemaš gdje igrati jer su svugdje parkirani automobili?

U školi su sva ispitivanja i testovi u isto vrijeme i teško se stižeš za sve dobro pripremiti?

Sve više slušaš o dječjim pravima koja bi se trebala poštovati od strane odraslih i nije ti jasno koja su to?

Imaš li ti nekakve svoje dužnosti, što bi se trebalo, a što nije dozvoljeno?

Sada ti više ništa nije jasno, djeca bi trebala živjeti bezbrižno i sretno, zar ne?!

Možda ti ova mala knjižica pomogne oko pronalaženja nekih od odgovora na gore postavljena pitanja...

ŠTO JE TO PRAVO?

Teško je odgovoriti na ovo pitanje, ali možemo pokušati na način da najprije objasnimo razliku između “želje” i “potrebe”.

Želja je nešto što nije osnovno za naš život, bez toga možemo živjeti ali ispunjavajući želje život nam postaje ljepši, ugodniji... Tako npr. u kategoriju želja spada nova video igrica, odlazak na izlet, koncert, kupovina novog bicikla ili mijenjanje sličica s prijateljem.

Potreba je nešto bez čega ne možemo ili nam je jako teško živjeti. Da bismo bili zdravi i lijepo živjeli moramo jesti, piti čistu vodu, spavati, ali i imati mjesto za spavanje koje je zaštićeno od sunca, kiše. Isto tako potreba znači da i kada smo bolesni moramo imati i uzimati lijek da bismo ozdravili.

Pravo je potreba. Postoje osnovne stvari koje svi ljudi (veliki i mali) moraju imati ili koje im moraju biti na raspolaganju kako bi zdravo, sigurno i lijepo živjeli. Na primjer, svaki čovjek mora jesti da bi živio pa tako i ima pravo na primjerenu i zdravu hranu.

DJEČJA PRAVA?

Dječja prava su ljudska prava, ali se ona odnose na osobe do 18. godine starosti. Ona su posebno izdvojena i naglašena zbog toga što je ovo razdoblje posebno važno u životu osobe. Kršenje prava u toj dobi može negativno utjecati na cijeli budući život osobe.

Dakle, DIJETE je osoba starosti do 18 godina života.

KAKO SE ŠTITE DJEČJA PRAVA?

Država, odnosno mjesto u kojem dijete živi, mora osigurati djetetu siguran život i poštivanje njegovih prava. Također, ta se obveza odnosi i na sve odrasle koji moraju štititi djecu i pomagati im u ostvarivanju prava. Djeca su osobe koje nemaju toliko znanja i mogućnosti štititi sama sebe, ona se trebaju međusobno pomagati u zaštiti prava ali ipak ponajviše im je potrebna pomoć odraslih.

Tako su se gotovo sve države svijeta zajednički dogovorile da će poštivati i štititi jednaka prava djece. Ta prava su napisali u dokumentu **Konvencija o pravima djeteta**, te odredili načine na koje se treba odnositi prema djeci.

TVOJA (DJEČJA) PRAVA

Svako dijete, bez obzira na to tko je, gdje živi, čime mu se roditelji bave, kojim jezikom priča, koje je vjere, je li dječak ili djevojčica, iz koje kulture potječe, ima li neku teškoću u razvoju, je li bogato ili siromašno ima jednaka prava. Ni prema jednom djetetu ne smije se postupati nepravedno iz bilo kojeg razloga.

Svi odrasli trebaju postupati onako kako je najbolje za tebe. Kada odrasli donose odluke, trebaju misliti na to kako će njihove odluke utjecati na djecu.

Država (mjesto u kojem živiš) ima odgovornost osigurati zaštitu tvojih prava. Mora pomoći tvojoj obitelji da zaštiti tvoja prava i stvori okolinu u kojoj možeš rasti i razviti svoje potencijale.

Tvoja obitelj ima odgovornost pomoći ti da naučiš ostvarivati svoja prava te osigurati njihovu zaštitu.

OSOBNNA PRAVA

- pravo na život
- pravo na ime, a to treba biti službeno priznato od države; pravo na nacionalnost (pripadanje državi)
- pravo na identitet - službeni zapis tko jesi

PRAVA VEZANA UZ ODRASTANJE

- pravo na život sa vlastitim roditeljima/roditeljem i da te oni odgajaju, osim ako je to loše za tebe; imaš pravo živjeti s obitelji koja se brine za tebe
- ako ne možeš živjeti sa svojim roditeljima ili si usvojen/udomljen treba ti biti omogućena posebna skrb
- imaš pravo na posebnu zaštitu i pomoć kao i na sva ostala prava ako si prognanik (ako si bio prisiljen napustiti svoj dom i živjeti u drugoj zemlji)
- ako imaš neku teškoću u razvoju, imaš pravo na posebno obrazovanje i njegu, kao i sva prava iz Konvencije o pravima djeteta, kako bi mogao živjeti punim životom
- imaš pravo na najbolju moguću zdravstvenu skrb, ispravnu vodu za piće, kvalitetnu hranu, čistu i sigurnu okolinu i informacije koje će ti pomoći da budeš zdrav i zdravo rasteš
- ako živiš pod udomiteljskom skrbi ili u nekoj drugoj situaciji daleko od doma, imaš pravo na to da netko redovito pregledava uvjete u kojima živiš kako bi se vidjelo jesu li oni za tebe najprikladniji
- imaš pravo na pomoć od države ako si siromašan ili u nevolji
- imaš pravo na hranu, odjeću, sigurno mjesto za život i zadovoljenje svojih osnovnih potreba

PRAVA NA OSOBNI RAST I RAZVOJ

- pravo na kvalitetno obrazovanje; podrška za pohađanje škole do najvišeg stupnja koji možeš postići
- tvoje obrazovanje treba ti pomoći u korištenju i razvijanju vlastitih darovitosti i sposobnosti; obrazovanjem trebaš naučiti kako živjeti u miru, štititi okoliš i poštivati druge ljude
- pravo prakticiranja vlastite kulture, jezika i vjeroispovijesti
- pravo na igru i odmor
- pravo na izražavanje svojeg mišljenja, a odrasli ga trebaju poslušati i ozbiljno ga razmotriti
- pravo saznati različite stvari i dijeliti svoje mišljenje s drugima, kroz priču, crtiće, pisanje ili na bilo koji drugi način koji nije štetan ili uvredljiv za druge ljude
- pravo odabira vlastite vjeroispovijesti i vjerovanja; roditelji ti trebaju pomoći odlučiti o onome što je ispravno, a što krivo, te što je najbolje za tebe
- pravo samostalnog biranja svojih prijatelja, pridruživanja grupi ili okupljanja grupe, dok god to ne šteti drugima
- pravo na privatnost
- pravo saznati informacije s radija, iz novina, knjiga, računala i drugih izvora koje su važne za tvoju dobrobit; odrasli se trebaju pobrinuti da informacije koje dobivaš nisu štetne i pomoći ti u pronalaženju i razumijevanju informacija koje trebaš

PRAVA NA POSEBNU ZAŠTITU

- pravo na zaštitu od rada koji je štetan i loš za tvoje zdravlje i obrazovanje; ako radiš, imaš pravo biti na sigurnom i biti pristojno plaćen
- imaš pravo biti zaštićen od nanošenja boli i lošeg postupanja, tjelesnog ili duhovnog
- imaš pravo na zaštitu od štetnih lijekova i droga te trgovine drogom
- imaš pravo na zaštitu od bilo koje vrste zlostavljanja i iskorištavanja, ponašanja na okrutan ili štetan način
- pravo na zaštitu od otmice i sudjelovanja u ratnim sukobima
- pravo na pomoć ako si bio ozlijeđen, zanemaren ili je netko loše postupao s tobom
- pravo na pravnu pomoć i pravedno postupanje u pravosudnom sustavu koji poštuje tvoja prava.

IMAŠ PRAVO ZNATI SVOJA PRAVA!

ODRASLI TREBAJU ZNATI ZA OVA PRAVA I POMOĆI TEBI
DA SAZNAŠ ZA NJIH.

*navedena prava preuzeta su i prilagođena ovoj publikaciji iz prijevoda
Konvencije na jeziku bliskom djeci u izdanju Ureda pravobranitelja za djecu

DUŽNOSTI

Postavlja se pitanje, a koje su obveze djeteta, kako ono može štiti svoja prava ili kako može pomoći svom prijatelju da zaštiti svoja prava?

Ako su djeca pod posebnom zaštitom od konflikata, sudjelovanja u ratnim sukobima, zlostavljanja i zanemarivanja kao i bilo kojeg oblika iskorištavanja onda i ona imaju odgovornost pozitivnog (pristojnog) ponašanja prema sebi i drugima što podrazumijeva ne sudjelovanje u vršnjačkom nasilju i suzdržavanje od nanošenja bilo kojih vrsta ozljeda drugima.

Isto tako, ako djeca imaju pravo na obrazovanje, onda je njihova dužnost truditi se u školi, učiti u skladu s vlastitim mogućnostima i sposobnostima te dijeliti svoje znanje i iskustva s drugima.

Djeca imaju pravo na život u zdravom i čistom okolišu, to podrazumijeva da se i ona moraju brinuti o tome da ga učine i zadrže što čistijim...

Također, ako svako dijete ima pravo na poštivanje svoga osobnog dostojanstva, onda ono mora poštovati i tuđe i ponašati se u skladu sa humanim i ljudskim vrijednostima koje i njega štite od svih štetnih utjecaja.

Najbolji primjer za ovakav odnos prava i dužnosti djeteta opisuje **Konvencija o pravima djeteta**, ukoliko su djetetu zagarantirana sva prava tada ono mora štiti tuđa, pogotovo svojih roditelja i druge djece.

Važno je znati kako djeca trebaju odrastati i živjeti u zdravom, sigurnom i ugodnom okruženju. Ona su dragocjena bića koja trebaju izrasti u odgovorne, obrazovane i zdrave odrasle ljude. To je jedino moguće ukoliko im odrasli pomažu u zaštiti njihovih prava te ukoliko ona sama uče o svojim pravima i štite ih unutar svojih mogućnosti.

Djeca također trebaju paziti jedna na druge, ali i poštivati prava odraslih ljudi. To znači da se odgovornosti trebaju učiti kroz izvođenje malih zadataka, preuzimanje obveza i dužnosti koje mogu ispuniti i tako se osjećati korisnima, primati pohvale i nagrade, ali i daljnje smjernice od odraslih o tome što je dobro, ispravno i na koji način treba postizati ciljeve. Odrastanje djeteta, uz poštivanje dječjih prava, trebalo bi sadržavati kombinaciju igre, obrazovanja i učenja životnih vještina kroz stalno pozitivno ponašanje i međusobno poštovanje djece i odraslih.

Ukoliko ti se čini da odrasli ne čine sve što je u njihovoj moći da zaštite tvoja
prava ili ih krše na jako grube načine ili imaš problema u školi, s prijateljima,
čini ti se da bi ti trebala pomoć u rješavanju slobodno nam se obrati na

Hrabri telefon za djecu 116 111

svakim radnim danom u vremenu od 9 do 20 sati.

Zahvaljujemo članovima Dječjeg odbora Hrabrog telefona na savjetima
i sugestijama u izradi ove publikacije.

IZRADILE:

Prof.dr.sc. Gordana Buljan Flander
Jelena Tomić, dipl.soc.radnica

ISBN 978-953-7486-16-7

ISBN 978-953-7486-01-3

HRABRI telefon

Mali zaslužuju veliku pažnju.

116 111

HRABRI TELEFON ZA DJECU

0800 0800

HRABRI TELEFON ZA MAME I TATE

WWW.HRABRITELEFON.HR
SAVJET@HRABRITELEFON.HR

Nacionalna
zaklada za
razvoj
civilnoga
društva

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY

eea
grants

norway
grants